

Zwroty grzecznościowe

- Wprowadzenie
- Film
- Multimedialne ćwiczenia interaktywne
- Podsumowanie
- Słowniczek
- Dla nauczyciela

Wprowadzenie

W *Panu Tadeuszu* Adama Mickiewicza możesz przeczytać, że *grzeczność nie jest nauką łatwą ani małą*, warto jednak poświęcić jej czas. Opanowanie zasad dobrego wychowania zaprocentuje przyjaznymi relacjami z innymi ludźmi i uczyni z Ciebie wzór do naśladowania. Potraktuj ten film jako przewodnik po najważniejszych regułach etykiety językowej.

Już wiesz

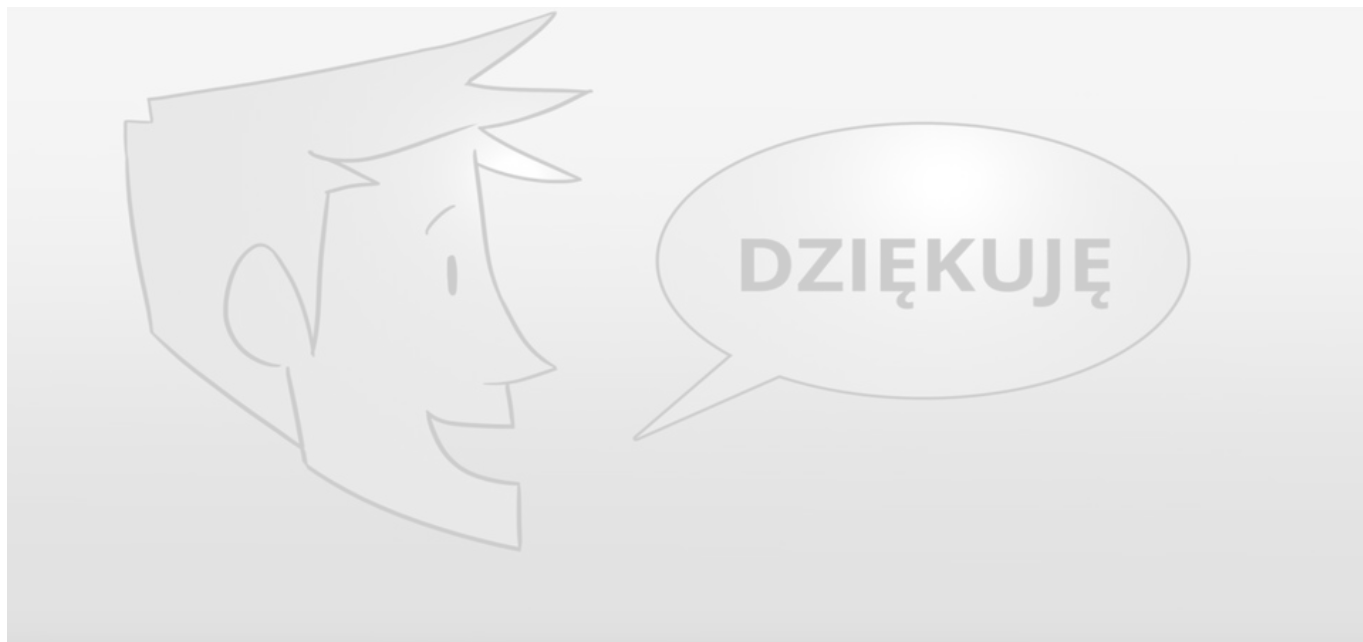
Przed zapoznaniem się z e-materiałem powinieneś znać:

- podstawowe zwroty grzecznościowe;
- sytuacje, w jakich stosuje się zwroty grzecznościowe.

Nauczysz się

- zdefiniujesz etykietę językową i netykietę;
- odróżnisz etykietę językową od netykiety;
- zastosujesz odpowiednie zwroty grzecznościowe w określonych sytuacjach;
- rozpoznasz błędy popełniane w komunikacji językowej;
- określisz dystans personalny pomiędzy osobami;
- rozpoznasz sytuacje komunikacyjne na podstawie stosowanych w nich zwrotów grzecznościowych.

Film

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D10sQyV6B>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY-SA 3.0.

Multimedialne ćwiczenia interaktywne

Ćwiczenie 1

Oceń prawdziwość poniższych zdań.

	Prawda	Falsz
Savoir - vivre to inaczej ogląda, dobre maniery; znajomość reguł towarzyskich, zwyczajów i norm zachowania obowiązujących w danej społeczności.	☐	☐
Etykieta językowa jest zbiorem wzorów językowych zachowań grzecznościowych, typowych dla określonej społeczności.	☐	☐
Etykieta językowa obowiązuje wyłącznie w przypadku komunikacji oficjalnej.	☐	☐
Netykieta określa normy zachowań w internecie.	☐	☐
Netykieta odnosi się nie tylko do komunikacji w przestrzeni wirtualnej.	☐	☐

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/Dk4OpZo8d>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY-SA 3.0.

Podsumowanie

Savoir- vivre to ogół zasad dobrego zachowania się, norm i zwyczajów towarzyskich obowiązujących w danej społeczności. Tym terminem określa się również znajomość tych reguł.

Częścią savoir - vivre'u jest etykieta językowa, czyli zestaw wzorów językowych zachowań grzecznościowych, typowych dla danej społeczności.

Odmianą etykiety obowiązującej w internecie jest netykieta.

Komunikacja międzyludzka może mieć charakter oficjalny, kiedy występuje między nieznajomymi lub osobami o różnym statusie społecznym lub nieoficjalny między członkami rodziny czy znajomymi.

Dystans personalny to odległość, jaką ludzie wyznaczają w stosunku do innych osób.

Wskazuje on na emocjonalny stosunek rozmówców do siebie i ich status społeczny. Dystans personalny dzieli się na cztery strefy: intymną, indywidualną, społeczną i publiczną.

Zwroty grzecznościowe są wyrazem dobrego wychowania i szacunku do rozmówcy. Wśród nich wyróżniamy:

1. Zwroty powitalne - służą nawiązaniu kontaktu, np.: *Szanowny Panie, Dzień dobry, Cześć, Hej.*
2. Zwroty pożegnalne - służą zakończeniu kontaktu, np: *Z poważaniem, Z wyrazami szacunku, Łączę ukłony, Pozdrawiam, Przesyłam uściski, Ściskam, Z pozdrowieniami.*
3. Przeprosiny - mają prowadzić do zażegnania konfliktu, np: *Przepraszam, Wybacz, Przykro mi.*
4. Prośbę - np: *Proszę, Czy mógłbyś, Zwracam się z uprzejmą prośbą.*
5. Podziękowanie - wdzięczność wyrażona w formie ustnej lub pisemnej np. *Dziękuję, Jestem wdzięczny/a, Składam podziękowania.*
6. Zaproszenie - pisemnie lub ustnie wyrażona prośba o przyjście dokądś i wzięcie udziału w jakimś wydarzeniu.
7. Gratulacje - wyrazy uznania składane komuś z okazji sukcesu lub szczęśliwego wydarzenia np.: *Gratuluję, Składam gratulacje.*

Przestrzeganie zasad etykiety językowej jest świadectwem dobrego wychowania, świadczy o pozytywnym i życzliwym stosunku nadawcy do odbiorcy. Z kolei ich niestosowanie świadczy o nieznajomości zasad dobrego wychowania, może skutkować społecznymi sankcjami (np. rozmowa zakończy się niepowodzeniem, rozmówca poczuje się urażony).

Ćwiczenie 1

Przeczytaj poniższe zdania i zaznacz, czy są one prawdziwe, czy fałszywe.

	Prawda	Fałsz
W granicach strefy intymnej mogą znaleźć się lekarze.	☐	☐
Oficjalną korespondencję należy rozpocząć od zwrotu adresowego.	☐	☐
Zwrot <i>Do widzenia</i> zarezerwowany jest do komunikacji pośredniej.	☐	☐

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Słowniczek

dystans personalny

to odległość, jaką ludzie wyznaczają w stosunku do innych osób. Wskazuje on na emocjonalny stosunek rozmówców do siebie i ich status społeczny; dzieli się na cztery strefy: intymną, indywidualną, społeczną i publiczną; zezwolenie na dostęp do danej strefy zależy od bliskości relacji łączącej osoby wchodzące ze sobą w interakcje

etykieta językowa

zestaw wzorów językowych zachowań grzecznościowych, typowych dla danej społeczności

gratulacje

wyrazy uznania składane komuś z okazji jakiegoś sukcesu lub szczęśliwego wydarzenia, wyrażane za pomocą zwrotów: *gratuluje*, *składam gratulacje*

komunikacja nieoficjalna

akt porozumiewania się między sobą osób, które łączą bliskie relacje, ma swobodny charakter

komunikacja oficjalna

akt porozumiewania się między sobą osób nieznajomych, których nie łączą bliskie relacje, ma sformalizowany charakter

netykieta

zwyczajowe zasady korzystania z usług internetu, na przykład: komunikatorów, forów, mediów społecznościowych

podziękowanie

wdzięczność wyrażona w formie ustnej lub pisemnej, za pomocą formuł: *dziękuję, jestem wdzięczny/a, składam podziękowania*

prośba

uprzejme zwrócenie się do kogoś w celu uzyskania czegoś; może mieć formę ustną lub pisemną; wyraża się ją za pomocą formuł grzecznościowych: *proszę, czy mógłbyś, zwracam się z uprzejmą prośbą*

przeprosiny

akt mowy służący wyrażeniu żalu za wyrządzenie krzywdy, mający prowadzić do zażegnania konfliktu; jego wyrazem są formuły grzecznościowe: *przepraszam, wybacz, przykro mi*

savoir - vivre

(fr. znajomość życia) - ogół zasad dobrego zachowania się, norm i zwyczajów towarzyskich obowiązujących w danej społeczności; także znajomość tych reguł

zaproszenie

pisemnie lub ustnie wyrażona prośba o przyjscie dokąds i wzięcie udziału w jakimś wydarzeniu

zwrot grzecznościowy

formuła wyrażająca szacunek nadawcy do odbiorcy

zwrot powitalny

formuła grzecznościowa służąca nawiązaniu kontaktu. W komunikacji oficjalnej jej przykładem są zwroty: * Szanowny Panie, Dzień dobry*, a w komunikacji nieoficjalnej: *Cześć, Hej*

zwrot pożegnalny

formuła grzecznościowa służąca zakończeniu kontaktu. W komunikacji oficjalnej jej przykładem są zwroty: *Z poważaniem, Łączę ukłony, Z wyrazami szacunku*, a w komunikacji nieoficjalnej: *Pozdrawiam, Przesyłam uściski, Ściskam, Z pozdrowieniami*

Dla nauczyciela

Scenariusz

Autor

Learnetic

Temat zajęć

Zwroty grzecznościowe

Grupa docelowa

Szkoła podstawowa, klasa VII

Ogólny cel kształcenia

Przygotowanie uczniów do skutecznego i zgodnego z zasadami kultury uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym.

Kształtowane kompetencje kluczowe

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia

18.12.2006r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie

uczenia się przez całe życie

- Porozumiewanie się w języku ojczystym
- Kompetencje społeczne i obywatelskie

Cele (szczegółowe) operacyjne

Uczniowie:

- kształcą umiejętność słuchania na poziomie informacyjnym;
- analizują i ćwiczą posługiwanie się różnymi stylami języka;
- rozumieją, na czym polega grzeczność językowa i stosują ją w wypowiedziach;

- rozróżniają komunikację oficjalną i nieoficjalną;
- rozpoznają błędy w komunikacji językowej;
- analizują komunikację językową pod kątem jej zgodności z zasadami etykiety językowej;
- na podstawie sytuacji komunikacyjnej określają dystans personalny;
- znają i stosują zwroty grzecznościowe odpowiednio do kontekstu.

Metody/techniki kształcenia

- metoda eksponująca: pokaz filmu
- metoda praktyczna: ćwiczenia
- metoda asymilacji wiedzy: pogadanka, dyskusja, praca z tekstem
- metoda inscenizacyjna: drama
- metoda samodzielnego dochodzenia do wiedzy: "burza mózgów"

Formy pracy

- zbiorowa
- grupowa
- indywidualna

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

1. Nauczyciel zadaje uczniom pytania: Czy stosują zasady dobrego wychowania i w jakich sytuacjach? Czy zdarza im się spotkać z zachowaniami odbiegającymi od normy?

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel wyświetla film *Zwroty grzecznościowe*.

2. Po obejrzeniu filmu uczniowie indywidualnie rozwiązują ćwiczenia interaktywne - ich odpowiedzi omawiają wspólnie z nauczycielem.

3. Następnie uczniowie dobierają się w pary lub w większe zespoły (w zależności od liczby uczniów w klasie). Nauczyciel wręcza im dialogi do przedstawienia na forum klasy, powinny to być np. przeprosiny, prośby, podziękowania, gratulacje, zaproszenia, powitania, pożegnania. Po odegranej scenie pozostali uczniowie określają charakter komunikacji, typ dystansu personalnego, relację między rozmówcami, użyte przez nich zwroty grzecznościowe. Oceniają, czy rozmowa spełniła zasady etykiety językowej - uzasadniają swoje stanowisko i proponują, w jaki sposób powinno się odegrać scenę, aby spełniała ona zasady etykiety językowej.

4. Nauczyciel ponownie dzieli uczniów na kilkusobowe zespoły. Każdej grupie wręcza tekst (np. wiadomość mailową, fragment rozmowy na komunikatorze internetowym, kartkę z zaproszeniem, kartkę z gratulacjami), który nie spełnia zasad etykiety językowej (netykiety). Uczniowie mają za zadanie wskazać błędne zastosowanie zwrotów grzecznościowych lub miejsca, w których je pominięto. Następnie uczniowie przeformułują otrzymany tekst w taki sposób, by był zgodny z etykietą językową. Po zakończonej pracy, prezentują jej wynik na forum klasy.

5. Nauczyciel inicjuje dyskusję wokół wybranego cytatu dotyczącego grzeczności:

Grzeczność nic nie kosztuje, a wygrywa wszystko (Ralph Waldo Emerson)

Grzeczność jest dla człowieka tym, czym ciepło dla wosku (Artur Schopenhauer)

Grzeczność to tylko brak odruchów złego wychowania (Stendhal)

Faza podsumowująca

1. Na zakończenie lekcji nauczyciel rysuje na tablicy tabelę, którą dzieli na kolumny o nazwach: zwroty powitalne, zwroty pożegnalne, podziękowania, prośby, gratulacje, zaproszenia, przeprosiny. Uczniowie podchodzą do tablicy i zapisują przykładowe formuły grzecznościowe. Określają, w jakiej sytuacji komunikacyjnej się je stosuje.

Praca domowa

1. Napisz dialog, w którym zastosujesz zwroty grzecznościowe.

Tematy dialogu do wyboru:

- Kłótnia kolegów na korytarzu szkolnym.
- Rozmowa z nauczycielem na temat niesprawiedliwej oceny z kartkówki.
- Rozmowa z koleżanką, która rozsiewa plotki w klasie.

Metryczka

Tytuł

Zwroty grzecznościowe

Temat lekcji z e-podręcznika, do którego e-materiał się odnosi

Jak grzecznie zwracać się do innych?

Przedmiot

Język polski

Etap edukacyjny

II szkoła podstawowa

Nowa podstawa programowa

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

4) rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, porównanie homeryckie, inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

6) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury;

II. Kształcenie językowe.

3) zna sposoby wzbogacania słownictwa;

7) rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

1) rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach;

2) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich;

III. Tworzenie wypowiedzi.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

7) rozwija nawyki systematycznego uczenia się;

8) rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

Kompetencje kluczowe

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 18.12.2006r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie

- Porozumiewanie się w języku ojczystym – uczniowie stosują typy interakcji słownej,
- Kompetencje społeczne i obywatelskie

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Uczniowie:

- kształcą umiejętność słuchania na poziomie informacyjnym,
- analizują i ćwiczą posługiwanie się różnymi stylami języka,
- rozumieją, na czym polega grzeczność językowa i stosują ją w wypowiedziach,
- rozróżniają komunikację oficjalną i nieoficjalną,
- rozpoznają błędy w komunikacji językowej,
- analizują komunikację językową pod kątem jej zgodności z zasadami etykiety językowej,
- na podstawie sytuacji komunikacyjnej określają dystans personalny,
- znają i stosują zwroty grzecznościowe odpowiednio do kontekstu.

Powiązanie z e-podręcznikiem

<http://www.epodreczniki.pl/reader/c/131144/v/44/t/student-canon/m/j0000007UNB1v50>